
Arheosa

Bilten slovenskih rodoslobocev

Letnik 2 Številka 4

April 1995

V tej številki preberite:

Uvodnik	3
Poročilo o prejšnjem srečanju	4
Ustanovitev društva	5
Predsednikova vizija	6
Strokovni prispevki	8
Prenos arhivskega gradiva na sodobne medije, II. del	8
Priimek, Family Name, Familiennamen, II. del	14
Če ne boš nehal, te bom tožil	16
Nekaj vrstic in misli iz rodovnikarjeve beležnice	19
Od zibeli do groba	28
3. del: Juniji, julij, avgust, vino pij pa babe pust... ..	28
4. del: Nomen est omen - o imenih v 19. stol.	30
Kaj delamo	33
Rast – raziskovalni stiki	38
Obvestila, novičke, vabila	42
Sodelavcem biltena Drevesa	43

Drevesa

ISSN 1318-6221

Leto 2, št. 4

Bilten Slovenskega rodoslovnega društva je mesečnik,
ki ga izdaja Slovensko rodoslovno društvo.

© Vse pravice pridržane. Ponatis prispevkov je možen samo po dogovoru z uredništvom.

Urednik: Peter Hawlina
Slika na naslovni strani: Bukev nad Bukovico pri Škofji Loki
(foto: Peter Hawlina)
Računalniški prelom: Leon Črenko in Andreja Štorman
Lektorirala: Zdenka Lampič
Tisk: EGS Trata 21, Škofja Loka
Naklada: 155 izvodov (drugi popravljeni natis)

Ljubljana, marec 1996

Hoodnik

Od vsega začetka nas spremlja občutek, da smo se začeli ukvarjati z nečim, za kar nismo kvalificirani. Bolj ali manj naključno smo namreč začeli vzpostavljati občasne stike tisti, ki smo v sebi začutili veselje do spoznavanja in raziskovanja svoje preteklosti, svojih prednikov in sorodstva.

Vse kar smo počeli, smo počeli tako, kot se nam je zdelo najbolj pripravno; poznali nismo nobenih pravil in postopkov. Največkrat smo sledili vzorom naših predhodnikov, če smo jih imeli. Zato smo tudi ves čas na naše početje gledali kot na amatersko početje, ki z resnim raziskovalnim delom nima skoraj ničesar skupnega. Tega duha je odražalo tudi naše posamično in skupno delovanje, prav tako pa se je odražal tudi v biltenu. Nekako sramežljivo smo podajali svoje izkušnje, zadržano smo načenjali teme, ki so po našem mnenju predmet znanstvenih raziskav. Ves čas smo se zavedali tveganja, da nas bo kdo označil za diletante, ki v svojem neznanju tolažijo svojo omejenost z izumljanjem tople vode.

Nalašč smo na poenostavljen način načenjali teme, ki že davno presegajo dimenzije amaterizma, čakajoč reakcije tistih, ki naj bi o stvari imeli več pojma. Nekaj te reakcije smo sicer izzvali, še zdaleč pa ne dovolj. Nastopamo torej kot izzivalci, ki bi želeli, da se nam razjasnijo nekatere skrivnosti tistih (znanstvenih) disciplin, ki bi nam pri našem amaterskem delu odprle nove možnosti.

Večina nas je spoznala prednosti, ki jih daje uporaba računalnika. Upam si trditi, da nas na tem področju v Sloveniji ne prekaša nihče. Tu se torej lahko samozavestno postavimo ob bok vsakemu strokovnjaku, ki obvlada neko pri rodoslovju uporabno disciplino, ki nam, laikom, zaradi svoje kompleksnosti ni dovolj blizu.

Biltenov ne izdajamo prvenstveno zato, da bi se z njimi predstavljali navzven. Njihov osnovni namen je širiti in poglobljati razumevanje rodoslovja med nami, ki se s tem ukvarjamo. Zato pa bi od prejemnikov pričakoval, da so z vsebino seznanjeni. Nič kaj nam ne more biti v ponos, če se na naših srečanjih oglašajo posamezniki, ki želijo načenjati že prežvečene teme. Nekaj ponavljanja sicer ne škodi, odveč pa je vedno znova začenjati pri Adamu in Evi, ne glede na to, da naj bi bila ravno onadva naša praštarša.

Možno je sicer, da je v biltenih podana snov tudi premalo razumljiva. Tako pripombo sem slišal tudi ob priložnostni predstavitvi obširnejšega rodovniškega prikaza. Če ne razumete vi, potem tudi večina drugih ne razume, zato vprašajte, tudi drugi vam bodo hvaležni!

Peter Hawlina

Poročilo o prejšnjem srečanju

Srečanja se je tokrat udeležilo 40 udeležencev.

Po uvodnih formalnostih in po seznanjanju prisotnih o ustanovitvi društva smo predstavili napovedano temo Prenos arhivskega gradiva na sodobne medije. Snov smo si razdelili P. Hawlina, J. Hudales in J. Toplišek. Ponovno smo ugotovili, da projekt prenosa v katerikoli izvedbi močno presega zmogljivosti našega krožka, pripravljeni pa smo se v reševanje vključiti takrat, ko bi se ga lotila ustrezna institucija. Poleg tega bomo spremljali napredovanje podobnih projektov v sosednjih evropskih državah in nadaljevali z začetimi poskusi ter jih v različnih oblikah razširili. Projekt smo razdelili v dve glavni skupini: grafična preslikava s skenerji in tekstovni prepis. Vsaka ima svoje prednosti in pomanjkljivosti. Pri tekstovnem prenosu gre spet za dve možnosti: že preizkušeni način "ročnega" vnašanja podatkov prek računalniške tastature ali pa optično prepoznavanje in prenos vsebine arhivskega gradiva. Pri slednjem je to dandanes že brez večjih problemov možno z uporabo skeniranja in optičnega prepoznavanja teksta za večino razločno tiskanih besedil, najmanj leta pa nas ločijo od dneva, ko bodo zares čitljivi tudi stari rokopisi v različnih pisavah in v različnih jezikih. Na enem in drugem projektu bi kazalo čimprej začeti. Člani krožka se bomo oskrbeli z nemškim programom, ki ga tam že nekaj let uporabljajo za prenos zapisov iz matičnih knjig. Tisti, ki imajo pristop do mednarodnih omrežij, pa bodo sčasoma raziskali razpoložljive tuje vire za pridobivanje genealoških podatkov in možnost dostavljanja naših podatkov v take skupne zbirke.

Osrednja tema za naslednje srečanje ni bila določena, zato za aprilsko srečanje predlagamo obravnavanje pravnih vidikov pri našem raziskovalnem delu. Predstavljena naj bi bila slovenska zakonodaja, primerjava z evropskimi zakoni ter uveljavljeni standardi in postopki, ki zadevajo pridobivanje in posredovanje podatkov.

Pol tisočletja starih kočevskih urbarjev

V ponedeljek, 20.3.1995 ob 19. uri je imel v prostorih knjižnice Kočevje predavanje z gornjim naslovom naš član, prof. Stanislav Južnič.

Predavanje omenjamo ne le zaradi tega, ker se je prof. Južnič na vabilu predstavil kot naš član, temveč tudi zato, ker je ob razlagi starih urbarjev posebej obravnaval tudi njihov pomen pri rodoslovnih raziskavah.

Prof. Južnič je pripravljen predavanje ponoviti tudi v Ljubljani.

Peter Hawlina

Ustanovitev društva

V torek, 14.3.1995, uro pred našim rednim mesečnim srečanjem, smo se v sejni sobi podjetja IMP zbrali ustanovni člani Slovenskega rodoslovnega društva. Že v prejšnji številki sem navedel razlog, ki nam je narekoval pospešeno ustanavljanje društva. Ta razlog je zadnje dni postal le še bolj očiten.

Ustanovni člani, na hitro zbrani največ med udeleženci predavanja v Škofji Loki, smo bili: Vasja Butina, Tom Erjavec, Marjeta Čerjevič, Leon Črenko, Peter Hawlina, Lojze Kobi, Anton Kos, Cveto in Marija Lukežič, Nenad Novaković, Niko Schlamberger, Alojzija Schweiger in Alfonz Zafošnik.

Delovno predsedstvo je vodil Janez Toplišek, sodelovala sta Lojze Kobi in Nenad Novaković.

Po krajši obravnavi predlaganih pravil društva smo se odločili, da nespremenjena Pravila priložimo zahtevi za registracijo pri Ministrstvu za notranje zadeve, v enem mesecu pa ima vsak član možnost, da nanje posreduje pisne pripombe in predloge v obliki amandmajev. Ti bodo strokovno obdelani in predloženi v sprejem prvemu občnemu zboru, ki ga bomo verjetno sklicali še pred dopusti. Do takrat bomo predvidoma dorekli tudi razne druge, še ne dokončno določene parametre, ki se nanašajo zlasti na finančno plat poslovanja.

Za predsednika sem bil izvoljen jaz, sedež društva pa je do nadaljnjega naslov predsednika: Peter Hawlina, Lipica 7, 64220 Škofja Loka, tel. 064-631-030.

Izvoljen je bil tudi sedemčlanski upravni odbor, v katerem so poleg predsednika še Vasja Butina, Marjeta Čerjevič, Leon Črenko, Lojze Kobi, Nenad Novaković in Janez Toplišek.

V finančni odbor sta bila izvoljena Marija Lukežič in Alfonz Zafošnik.

Povzetek ustanovnega občnega zbora je Janez Toplišek na kratko posredoval udeležencem srečanja, ki je neposredno sledilo zboru.

Peter Hawlina

Predsednikova vizija

Že na samem začetku ne bi želel napovedovati kakih velikih projektov. V pravilih smo zapisali, da ima društvo namen podpirati raziskave na področju rodoslovja in na tistih področjih, ki so rodoslovju blizu.

V 9. členu je to razčlenjeno na naslednje dejavnosti:

- redna mesečna srečanja (po možnosti z vnaprej najavljeno strokovno temo)
- izdajanje društvenega biltena
- prirejanje predstavitev, predavanj, razstav
- strokovne ekskurzije
- podpiranje sodelovanja med člani društva pri raziskavah, ki imajo skupen pomen za dva ali več članov
- razvijanje zavesti o narodno-kulturnem pomenu raziskovanja in varovanja rodoslovnega gradiva, vzpodbujanje in pomoč pri organiziranju društvenih podružnic v Sloveniji in med Slovenci v tujini,
- promocija rodoslovnega raziskovanja med mladimi
- svetovanje neorganiziranim rodoslovnim skupinam in posameznikom,
- izdajanje rodoslovne literature, metodoloških pripomočkov, rodoslovnih prikazov ipd.
- prirejanje tečajev in drugih oblik usposabljanja za rodoslovno raziskovanje (tudi računalniško)
- negovanje slovenskega izrazoslovja na področju rodoslovja
- izmenjava društvenih in drugih rodoslovnih gradiv z drugimi društvi in inštitucijami, skrb za rodoslovno knjižnico, ki naj bi bila dostopna čim širšemu krogu zainteresiranih
- negovanje pravne zavesti o varovanju osebnih podatkov in zasebnosti pri rodoslovnih raziskavah
- sodelovanje z arhivi vseh vrst, pri čemer je eden temeljnih motivov društva odpiranje arhivskih gradiv, obdelava in objavljanje virov
- sodelovanje z zgodovinskimi strokami zaradi medsebojne izmenjave in bogatitve na področju metodologij in vsebine raziskav

Tako smo zapisali v Pravila. Če pazljivo preberete posamezne dejavnosti, boste ugotovili, da smo vse to počeli že tudi dosedaj. Načrtovane dejavnosti torej niso neobvezujoče brbljanje in blebetanje, kot je to v podobnih primerih kar pogosto, in ne vidim razloga, da se ne bi te dejavnosti še precej bolj razširile. Razlika med dejavnostmi krožka in društva je zlasti v tem, da smo do sedaj v krožku vse to počeli prostovoljno iz lastnega vzgiba, v prihodnje pa bodo te dejavnosti postale obvezujoče.

Res smo izvolili predsednika in upravni odbor in ti bomo morali poleg funkcij prevzeti zlasti delo in odgovornost. Z omejenim številom članov in z ne preveč razširjenim delovnim področjem bomo to lahko počeli še nekaj časa, prej ali slej pa se bo najbrž pokazala potreba, da se nekatere naloge profesionalizirajo.

Začasni sedež društva je na privatnem stanovanju predsednika, dolgo tako ne bo moglo ostati. Najti bo treba primeren prostor in ga opremiti. Vse to bo odvisno od finančne zmogljivosti. Upravni odbor bo pripravil kalkulacijo stroškov, na tej osnovi bomo načrtovali tudi pridobivanje finančnih sredstev. Dogovorili se bomo o višini članarine, o ceni biltena in morebitnih storitvah društva.

Rekel bi, da je naša, v uvodniku omenjena prednost v poznavanju uporabe računalnika pri rodoslovnem delu tista, ki nas kvalificira za sogovornike oziroma partnerje, kadar bi se pri drugih (sorodnih) disciplinah pokazala potreba po našem znanju in izkušnjah.

Če že nekoliko samovšečno govorimo o našem znanju in izkušnjah, pa se ob tem zavedamo, kako močno še vedno zaostajamo za razvitimi zahodnjaki. Korak z njimi bomo zares lahko začeli loviti šele takrat, ko bo zanimanje za delo na področju rodoslovja pokazala tudi družba in ne več zgolj peščica med seboj dokaj različnih posameznikov, ki še vedno išče skupne interese.

Dokaza za družbeni interes še nismo zaznali. O družbenem interesu bi morda lahko kaj povedali člani društva Slovenski ščit, ki o tem do sedaj niso znali ali hoteli povedati nič konkretnega. Iz njihovih izjav bi sicer lahko sklepali o družbeni finančni podpori, vendar pa o tistem, kar navadno razumemo pod poročilom o delu in finančnim poročilom, dosedaj ni bilo sledu. Zato najbrž ne bo krivična sodba, da je to finančno poslovanje nepregledno.

Naših biltenov dosedaj nismo pošiljali ministrstvu in drugim državnim inštitucijam, tudi sicer se nismo formalno predstavljali inštitucijam, ki bi jih sodelovanje z nami morda lahko zanimalo. Glavni vzrok za to je bil tudi naš dosedanji neformalni status. Kljub temu pa tem krogom naše delovanje ne bi smelo biti neznan. Kar nekaj predstavnikov različnih strokovnih področij je med tistimi, ki prejemajo bilten. Če ga tudi preberejo, imajo lahko zadosten vtis o našem delu. Ker dosedaj z njihove strani ni prišla pobuda za neko "višjo" obliko sodelovanja, si to razlagamo tako, da za njih pač nismo zanimivi.

Peter Hawlina

Strokovni prispevki

PRENOS ARHIVSKEGA GRADIVA NA SODOBNE NOSILCE (MEDIJE) – II. del

STANJE V SVETU

Podnaslov je skrajno ambiciozen, o stanju v svetu najbrž ne bi znal poročati nihče. Rahlo me je presenetil dr. Dieter Coors, avtor programa za zajemanje cerkvenih in civilnih matičnih knjig pri Nemcih, ki je dejal, da niti za Nemčijo ni mogoče podati kolikor toliko celovite slike. Sam ve, da so uporabniki njegovega programa, ki ni edini, do sedaj prepisali nekaj manj kot poltretji milijon takih vpisov.

V tem prispevku bom zato navedel nekaj fragmentarnih dejstev, ki so se nabrala v zadnjem letu iz raznih virov.

Govorili bomo samo o tistih podatkih, ki so prenešeni na magnetne medije in so nekateri dosegljivi prek omrežij, drugi prek prenosnih medijev (diskete in CD-ji), nekateri pa samo v posameznih knjižnicah, arhivih in uradih. Omejili se bomo tudi na tri, za rodovnikarje in rodoslovce najbolj popularne knjige – matice – rojstva (R), poroke (P) in smrti (S).

V prejšnjih številkah je že bila omenjena daleč največja zbirka tovrstnih podatkov, ki je last mormonske cerkve in je brezplačno na razpolago komurkoli. O tem tule zdaj ne bi šli v podrobnosti, če je verjeti napovedim, bo mormonska cerkev še pred poletjem v Ljubljani odprla sodobno opremljen center za družinsko zgodovino (Family history center), še enega od več kot 2.150 podobnih v svetu. Prof. dr. Jože Žontar si je pred leti osebno ogledal njihov center v Ameriki (Salt Lake City) in nam je pripravljen priti o tem povedat kaj več.

Nekaj o arhivih, dosegljivih v *Ameriki*, smo tudi že povedali v prejšnjih številkah. Spisek prepisanih arhivov je v resnici predolg za tale članek, nekaj jih bom naštel samo za orientacijo. Tu so, poleg standardnih matičnih podatkov o rojstvu, poroki in smrti, vsi popisi prebivalstva, podatki o emigrantih, vojaške

zadeve, premoženjski, sodni, šolski, zavarovalni, davčni in zaposlitveni podatki. Spisek vsebuje prek 200 različnih virov.

Amerika je daleč, za nas manj zanimiva, tam ima samo izjemoma kdo od nas prednike, prav vsak pa vsaj daljnje sorodnike. Bolj bi Amerikancem prav prišli naši viri pri njihovih raziskavah. Zato ne preseneča takojšen številen odziv prek elektronske pošte, ko je kolega objavil ustanavljanje našega društva.

V nadaljevanju bom skušal povedati tisto, kar je za nekatere evropske države razvidno iz objav ali iz njihovih pisem.

Za naše sosede ne vem veliko. Rekel bi, da imajo Hrvatje in drugi južni sosedje toliko ali manj kot mi Slovenci. Nič ne vem o Italijanih, Avstrijcih in Madžarih, Švicarjih in še nekaterih drugih evropskih narodih. Na naše poizvedbe še niso odgovorili.

Francija. Tam se pohvalijo, da v prepisovanju med zahodnjaki prednjačijo. Njihov najbolj znani projekt se imenuje "les dépouillements". S to besedo, ki bi v prevodu pomenila odiranje in se sliši zelo mesarsko, označujejo delo s transkripcijo – razbiranje in ponovno zapisovanje istega v (drugače) čitljivi pisavi.

To prepisovanje poteka pretežno tako, da tisti, ki znajo brati stare dokumente, vsebino posameznih zapisov prepisejo na kartico, obrazec, list papirja ali v zvezek. Za R, P in S so pripravljene obrazci z rubrikami za vse možne vpise. Te tri knjige se hranijo na občinah, teh pa je v Franciji okrog 36.000! Projekt so začeli in ga dosedaj izvajali s prostovoljnimi delom raziskovalcev, ki so poleg zadovoljevanja lastnih potreb sproti ali dodatno zapisovali in puščali prepisane podatke v skupnih kartotekah. Ti so se potem vnašali prek tastature v računalniške podatkovne zbirke. Transkripcijo izvajajo tudi neposredno z vnašanjem v računalnik s pomočjo posebnega programa, vendar je takega neposrednega vnašanja manj kot tistega z vmesnim prepisovanjem v obrazec. Tudi tam je namreč tako, da so tisti, ki so večji branja starih zapisov, zvečinoma starejši ljudje, ki pa največkrat niso večji dela z računalnikom.

Standardov za celo državo nimajo, projekt ni osrednje koordiniran. Skoraj vsak klub (društvo) ima nekoliko specifičen način dela in ne uporabljajo enotnega programa. Trenutno uporabljajo 5 ali 6 za ta namen pripravljenih programov, precej pa se uporabljajo standardni Dbase programi. Vsi ne prenašajo celotnih vpisov, izpuščajo botre, priče in podobno.

Prenesene podatke združujejo v večje celote in jih razpošiljajo interesentom. Interesenti so matični uradi na občinah, ki s tem marsikaj pridobijo. Originalni zapisi so mnogo manj izpostavljeni rabi in s tem obrabi, razbremenjeni so tudi uslužbenci. Zato občine prepisovalce, klube in društva rade nagradijo in s tem stimulirajo projekt ali jim na drug način skušajo olajšati delo.

Večje zbirke se posredujejo v okrajne arhive (Archives Départementales), Francija je razdeljena na 95 okrajev. S tem se dodatno razbremenjujejo občine.

Zbirke so dostopne članom kluba, ki plačajo določeno pristojbino.

Indeksi so dostopni tudi prek omrežja (le Minitel).

Zveza društev (Fédération Française de Généalogie) namerava sestaviti indeks na ravni cele države. Vsak okrajni klub bo posredoval svoje podatke, te bodo v centru združevali in jih posredovali interesentom. Če bomo v taki zbirki iskali npr. poroko med Curie in Sklodowska, bo odgovor, da je tak zakon najden v občini X, in se lahko za podrobnosti obrnete na klub Y.

Teh zbirk se v veliki meri poslužujejo študenti, zlasti zgodovine, demografije in podobnih predmetov in izvajajo različne statistične in druge raziskave.

Povedano pa ne velja enako za celo državo. Nekateri klubi so z delom že zelo daleč, nekateri so še na začetku. Obdobje pred revolucijo je morda zaključeno v ne več kot 5.000 občinah.

Gornje informacije o stanju v Franciji mi je poslal moj nekdanji francoski IBM kolega, s katerim sem si nekoč dopisoval prek elektronske pošte. Dodal je še informacije o najbolj razširjenem programu za zajemanje matičnih podatkov, zlasti podatkov o porokah, kjer rodovnikarji najdemo največ tistega, kar nas zanima.

Nizozemska. GENS-DATA, računalniška služba nizozemskega rodoslovnega društva, poroča, da razpolagajo s prepisi rojstnih (R), poročnih (P) in umrlih (M), števila ne navajajo, tako ne morem govoriti o popolnosti teh podatkovnih zbirk. Za zajemanje so izdelali lasten program; če prav razumem, je treba za poizvedbe plačati.

Njihov način dela pri prepisu je razdeljen v tri dele: 1. ročno prepisovanje iz knjig, 2. vnašanje v računalnik in 3. preverjanje pravilnosti.

Belgija. Pred dobrim letom so nas, med drugim, površno obvestili o tem, da imajo matične knjige indeksirane na medijih. Pojem indeksiranje ni vedno povsod enako uporabljan. Ponekod to zares pomeni samo indeks ključnih podatkov, ponekod pa gre za popolne prepise. Indeksi za vse matične knjige so bili narejeni že v 19. stoletju. V zadnjih letih so (vsaj indekse) že prepisali za 8 od 23 okrožij (arrondissement), 5 jih je v teku (več kot leto dni star podatek).

Poleg tega omenjajo tudi zbiranje individualnih podatkovnih zbirk, ki jih poenotijo in združijo v kumulativne datoteke, te pa potem redistribuirajo vsem interesentom. Na ta način pride do številnih možnosti za izmenjavo rezultatov posamičnih raziskav.

Omenjajo še genealoški informacijski sistem ARIADNA (saj veste, kaj ima na vesti ta mitološka oseba): V številnih centrih za družinsko zgodovino (ni jasno, ali so ti centri identični z mormonskimi) imajo obiskovalci na voljo računalniško opremo, prek nje pa na preprost način urejen dostop do prek poldruega milijona genealoških zapisov (tudi več kot leto star podatek). Poleg tega si lahko uporabniki s to opremo po želji prepisujejo vse tisto, kar je na izbiro brezplačno.

Ker nam nekaj podobnega sporočajo s Finske, bi si upal domnevati, da se tudi v ostalih deželah (Švedska, Danska, Norveška) projektov bolj ali manj uspešno lotevajo na podoben način.

Če se vrnemo v *Nemčijo*, ki smo jo na kratko omenili v uvodu: Slika o razvitosti rodoslovnih raziskav nam prikaže že dejstvo, da imajo vsaj tri ducate rodoslovnih društev in vsaj toliko tudi različnih originalnih računalniških programov. In ko smo ravno pri ducatih. Vsaj tri ducate imajo tudi regionalnih področij, za katere so razpoložljivi (vsaj glavni) matični podatki. Temu rečejo regionalni spiski (Regionalliste). Spiski zato, ker so na razpolago tudi v tiskani obliki, bolj pa se uporabljajo zapisi na disketah. Cena za knjige in/ali diskete se giblje od 15 do 50 DEM.

Vse kaže, da prizadevanja niso osrednje koordinirana ali celo vodena. Očitno pa je poenoteno delovanje na deželni ravni. Dežela Nordrhein-Westfalen, na primer, je že leta 1991 namenila večja sredstva za opisane projekte, od leta 1991 imajo za zajemanje zaposlenih 8 oseb. Društva razpolagajo s sodobno opremo, vse več se poslužujejo (mednarodnih) omrežij.

Peter Hawlina

Kako začeti (ali Dvakrat da, kdor hitro da)

Ne glede na obsežnost in zahtevnost projekta, bi se ga bilo mogoče kar takoj lotiti. Omenil sem že poskusno združevanje posamičnih zbirk matičnih podatkov v poenotenem zapisu. Ravno tako ali pa še bolj potrebni pa so rodovnikarju že sami sezname virov. Arhivarji so na tem področju naredili že zelo veliko. Vodi, kolikor mi je znano, dr. Ema Umek s sodelavci. Njeni Vodniki po matičnih knjigah iz let 1972 do 1974 so dragocen pripomoček vsakega raziskovalca. V njih zvemo, katere osnovne matične knjige so ohranjene in kje jih je mogoče najti. Ti vodniki niso edini iz serije vodnikov po arhivskih zbirkah. Imajo pa nekaj slabih lastnosti. Najprej moramo zanje sploh vedeti, ko zanje zvemo, zvemo tudi to, da jih ni več mogoče dobiti, so razgrabljeni. Ko si ogledamo izvode v knjižnicah in si prepišemo aktualne napotke, se napotimo v nek župnijski ali matični arhiv in tam navadno ugotovimo, da so gradivo prenesli v nek drug arhiv, največkrat v ljubljanski nadškofijski. Razmeroma neboleče je to takrat, ko moramo namesto šempetrške župnije obiskati šenklavško, od ene do druge se je prav prijetno sprehoditi, bolj neprijetno je takrat, ko smo po nepotrebnem zavedeni obiskali eno od šmarskih, šentjurskih in stotin drugih možnih lokacij. Morda ni najbolj ustrezna primerjava, vendar so ti vodniki skoraj tako zastareli kot enako stari telefonski imeniki. Prav gotovo je najbolj zanesljiv izvod Vodnika po matičnih knjigah tisti, ki ga dobite na polici referenčne literature v ljubljanskem nadškofijskem arhivu.

Če preidem na bistvo: Vodniki bi nujno morali biti prenešeni na računalnik. Tu ne more biti nobenega izgovora in opravičila. Če to arhivi ali neka nadrejena ustanova ne bodo naredili v najkrajšem času, potem naj se arhivira tudi sam arhiv z vsem svojim osebjem. Najdejo se ciniki, ki bi porekli: zakaj pa ni dr. Umekova s sodelavci počakala kakih dvajset let, danes bi nalogo rešili z računalnikom. Ko rečem v najkrajšem času, s tem ne mislim na dneve, tedni pa že niso prekratka merska enota, meseci so ravno prava, leta so namreč predolga.

Nam, rodovnikarjem, pa bi prav prišel že samo spisek virov. Upravičeno največkrat omenjamo matične knjige, ponekod se jim reče tudi matice, matrice, matrike in še drugače. S tem virom se najbrž začne vsak spisek virov, ki jih objavljajo rodoslovna društva. Naše društvo takega spiska še nima, popolnega ne bomo naredili nikoli, začeti pa ne bi bilo težko. V biltenu je Janez Toplišek že predstavil edini sproti ažurirani vir, ki ga lahko kupite na pošti: telefonski

imenik Slovenije na disketi. Telefonskih imenikov izpred sto, dvesto in več let na žalost nimamo. Popisi prebivalstva so se na izbranih področjih začeli v prvi polovici 19. stoletja. Mimogrede: ti popisi so v ljubljanskem Mestnem arhivu lepo indeksirani, iskanje po nekem priimku je močno olajšano. Vendar pa je treba vsakič, ko nas zanima, ali je bila neka oseba zajeta v nekem popisu, vzeti pot pod nogo, včasih v arhivu gradivo predhodno šele naročiti, in če smo našli sled, zaprositi za izvorni dokument, če ni vse skupaj še precej bolj zapleteno in vsaj na videz brezupno.

Kaj je danes lažjega kot prepisati indekse popisov in jih dati tudi interesentom na razpolago na disketah? Prav nič ne pretiravam. Veliko večji je bil napor tistih, ki so to delali s pomočjo pisalnega stroja, "ročno" preverjali pravilnost in se pošteno utrujali s sortiranjem. Da ne govorim o tistih, ki še pisalnega stroja niso imeli, še luči ne. Naj spoštovani arhivarji ne bodo užaljeni, njihovi predniki, eno, deset ali sto generacij pred njimi, so bili dokazano sposobnejši in marljivejši. Kako enostavno in gibčno je brskanje po računalniško urejenih podatkovnih zbirkah pa ni potrebno že skoraj nikomur več razlagati.

Naše društvo bi torej za svoje potrebe moralo poskusiti izdelati spisek virov. Na tem spisku ne smejo manjkati niti taki, kot ga je prinesel na naše zadnje srečanje naš član. Če za koledarje Mohorjeve družbe izpred nekaj več ali manj kot sto let, kjer so imeli navado objavljati "podporne ude" oz. naročnike teh koledarjev. Varovanje osebnih informacij takrat še ni razburjalo zaskrbljenih borcev za naše pravice, kot jih še ni v prvi svetovni vojni, ko so bili podrobni sezname avstroogrške vojaške opreme in ljudi (zlasti ključnih) večkrat objavljeni.

Vabim vas torej, da vsak po svojem poznavanju daste svoj prispevek k spisku. Ko bodo na spisku vsaj najvažnejši viri, ga bomo razdelili članom, ki bi ga lahko potem po potrebi dopolnjevali. Ker verjamem, da imajo največ pregleda nad takimi imeniki, registri, spiski, evidencami, popisi, datotekami ... strokovnjaki, zlasti arhivisti, pričakujem, da bodo prvo potezo potegnili oni in nam dostavili vsaj izhodiščni spisek z osnovnimi atributi, ne glede na to, kako popoln.

Peter Hawlina

PRIIMEK, FAMILY NAME, FAMILIENNAME – II. del

ODKOD IN ZAKAJ

(nadaljevanje)

Ponovno poudarjam, da je kulturni odnos do vseh vrst priimkov osnovna nujnost, še posebno ko razmišljamo o drugotnem pomenu mnogih priimkov. Kakor si nihče od živečih ni mogel izbirati staršev po svoji meri, tako je tudi s priimki, ki so trofeja iz preteklosti. Le redki se odločijo za spremembo in vstopijo v strogi svet uradovanja z dokumenti. Povsem drugače pa je bilo do nedavnega s priimki žensk ob poroki, danes bi lahko rekli "ob prvi zakonski zvezi".

Tokrat so na vrsti priimki živalskega pomena, po živalih, ki nas vsak dan obkrožajo. Zakaj so prevzeli staroselci take priimke, še ne znam pojasniti. Prej bo treba primerjalno pogledati v tujino, če morda slovenščina ni v tem pogledu bogatejša od drugih jezikov in narodov.

Navajam samo priimke oseb, s katerimi sem imel osebne stike in sem se lahko prepričal, da v vsakdanjem življenju drugotni pomen priimka sploh ni nadležen.

Že takoj na začetku se da ugotoviti, da so mnoge domače živali izvzete ali pa so priimki samo po samcih. Nekatere se uporabljajo le kot kletvice ali za pridušanje:

bik - vol - krava, pes - psica, konj - kobila, osel - oslica, prašič - svinja, podgana, mula

So pa Petelini, Mački, Miši, Kosi, Vrabci, Zajci, nadalje Oven, Ovca, Kozel - Koželj - Koselj.

Ni pa samic domačih živali, kakor kokoš, mačka, koza.

Zares številne zbirke priimkov po živalih delim na ptiče, žuželke, drobne živali, zveri in štirinožce.

Brglez, Škerjanc, Šinkovec, Slavec, Strnad, Čuk, Sraka, Kavka, Žerjav, Kragulj, Kanja, Orel, Jereb, Kalin, Žolna,

Čebela, Sršen, Muha, Komar, Mravlja, Kobilica, Žužek, Urh, Polž, Kuščer, Krt, Hrček, Jež,

Volk, Medved, Merjasec, Zver, Jelen, Čams, Košuta, Lisjak, Jazbec, Kunc, Polh.

Ob vsej pestrosti ne izgleda razumljivo, zakaj se niso ohranili ali pojavili priimki po ribah, metuljih, nadležnih živalcah kakor bolha, stenica, uš.

Od vodnih živali le Rak in Piškur.

Nisem zasledil lisice, vidre, vodomca, veverice, pava, jerebice, vrane, grlice, škorca, lastovke, sove, žabe, ose, jastreba, sokola itd.

Današnji malce šaljivi prispevek bom nadaljeval prihodnjič s priimki bolj imenitnega pomena.

(se nadaljuje)

R. Švajgar

ČE NE BOŠ NEHAL, TE BOM TOŽIL

"Sluvenčisočistpupizdl" je nedavno tega komentiral moj kolega, ko sem mu povedal, da grem na srečanje rodoslovnika. Ko sem ga vprašal, zakaj tako misli, sem spoznal, da na to početje gleda kot na izkrivljenost, ki jo je prinesla doba političnih sprememb. Po njegovem je to početje ne le nepotrebno, temveč nekako izrojeno. Videl sem, da živi v prepričanju, da se z rodovnikom ukvarja samo plava kri, mi pravi Slovenci pa smo tako ali tako vsi potomci kmetov, s tem pa tudi tlačanov in sužnje. Takih rodovnikov pa ne le ni vredno raziskovati, bolje je, da na to poreklo pozabimo ali ga celo premažemo z dopadljivejšo prevleko.

Ta kolega se je v življenju uspešno odpravljal s partijskimi pospeški, morda je bilo v njegovem komentarju nehote skritega še kaj več, česar brez podrobnejšega poznavanja ni mogoče vedeti.

Nobenega posebnega razloga nimam za to, da sem ravno s tem komentarjem začel navajati tiste primere nezainteresiranega, odklonilnega ali celo odbijajočega odnosa do raziskovanja porekla ali družinske štorije, kot je zgornji. Takih primerov namreč ni malo. Nekateri v slabo prikrit posmeh zavijejo vprašanje: Rodovniki? A ja, a pasji!

Precej več je tistih, ki jih to področje ne zanima. To ni nenavadno, morda bi to lahko na hitro poskusili razložiti kar s tem, da smo si ljudje v marsičem različni in se med seboj močno razlikujemo tudi pri izbiri amaterskih posvečanj različnim področjem, na kratko konjičkom.

Nezainteresiranost je torej dokaj normalna, čeprav bi bilo zanimivo ugotoviti, ali in koliko v tem v resnici zaostajamo za zahodnimi sosedi. Ali velike razlike v absolutnih pokazateljih odražajo tudi relativno zaostajanje? Če je tako, ali lahko vzroke za to pripisujemo tudi narodnemu značaju, zgodovinskim in političnim danostim? Bilo bi zanimivo, morda bomo zvedeli, posebno važno pa to ni. Pustimo nezainteresiranost.

Naslednja kategorija odnosa je odklonilen odnos. V tem, ki je pogosto skrit za navidezno nezainteresiranostjo, pa je že precej več. Odklonilen odnos mora imeti svoj globlji razlog. Ta pa je spet lahko zelo različen, skoraj vsakokrat pa poskus prikrivanja, ki temelji na strahu in sramoti. Prikrivanja, ki skušajo zagrebsti

neljube hude dogodke, grehe, goljufije, vsakovrstno bedo, včasih pa celo prav malenkostne spodrsaljaje in neredko celo zmotne in neosnovane predsodke.

Prikrivanje porekla, še bolj pa njegovo prirejanje, je bilo nekaj potrebno pri preskakovanju statusnih, družbenih ali celo kastnih razlik. Literatura, ne samo antični miti in pravljice, tudi sodobni roman, nam prikazuje neštivilne zgodbe o "princih in plesalkah", princezah na zmu graha. Oznaka "mešanec" in "pankrt" ima še danes negativen, pogosto žaljiv pomen. Bloody bastard velja v Angliji za eno najhujših žalitev.

Najpogostejši razlog za izogibanje sorodstvu so prav gotovo spori ob dedovanju. Večina drugih izhaja iz tega, kakih 10 odstotkov pa je tudi takih, ki z dediščinskimi spori nimajo povezav. Vprašali boste, od kod sem privlekel teh 10 odstotkov. Ne vem, to je moja lastna ocena.

Med temi ostalimi bi jih lahko naštevati skoraj brez konca. Lepa ilustracija je po mojem mnenju izjava nekega znanca, ki pravi: s svojimi raziskovanji sem prenehal, ko sem odkril prednike, ki so bili vsi po vrsti tatovi in kurbe.

Mnogi se sramujejo nezakonskega rojstva. Največkrat je nezakonski oče znan vsaj materi, zelo pogosto tudi otroku, pa ga je bolje zatajiti. O številu nezakonskih otrok so bile že narejene študije, ki so temeljile na sistematičnem proučevanju tega pojava.

Raziskovanje porekla, prednikov, zlasti pa njihovih lastnosti in početja, nosi v sebi stalno nevarnost, da bomo odkrili tudi kaj neprijetnega. Tu bi še posebej našli prelepih opisov iz vseh časov, za naše potrebe pa vse to dovolj dobro pove Krpan: Vsak človek je tak, kakršnega je Bog dal, vsak ima nekaj nad sabo: kdor ni grbast, morda je pa trobast.

Staršev si prav gotovo nismo sami izbrali, ravno tako ne sorodnikov. Če smo že imeli kaj možnosti izbire, je bilo to pri partnerju za življenje, zakonskemu drugu, komur je to uspelo. Poleg tega, ali pa povrh tega, pa tistim, bolj ali manj bežnim spletom okoliščin, na katerega sami nismo mogli zares vplivati, za posledico pa so imeli rojstvo.

Kljub temu pa dejanja posameznikov niso brez vpliva na sorodnike in njihov ugled. Od srca se je nasmejal nek znanec, kateremu sem ta odnos ilustriral s primerjavo, da bi sam bil manj neprijetno presenečen, če bi pri raziskovanju

sorodnikov naletel na Metoda Trobca kot na katerega od današnjih vodilnih Slovencev.

Marsikatera dejanja nas samih in naših prednikov ter sorodnikov je res bolje prepustiti pozabi. Zakaj bi po nepotrebnem prenašali in se obremenjevali s tistim, čemur bi katoliki rekli izvirmi greh, ki nam je ob krstu odvzet.

Po drugi strani pa verjamem, da zatajevanje travmatičnih dejanj lahko zelo obremenjujoče vpliva na prizadete sorodnike, ki so lahko popolnoma nedolžni. Nasprotno, odkrito soočenje z njimi ima lahko odrešujoče učinke, podobno kot jih je pogosto imela Freudova psihoanaliza. S tem želim izreči še eno svojo trditev: raziskovanje porekla in družinske štorije ima lahko odrešujoče učinke. To se je zlasti izkazalo v primerih, ko se je ravno zaradi raziskav ugotovilo, da so dotedanje predstave o družinski preteklosti temeljile na zmotnih predpostavkah.

Pričujoče razmišljanje sem pripravil tudi kot uvod v temo naslednjega meseca: pravni vidiki rodovnikarskih in rodoslovnih raziskovanj. Takrat bomo, upam, natančno vedeli, kaj je zakonsko dovoljeno in kaj prepovedano; etično in človeško plat tega vprašanja pa bo moral vsak razčistiti sam s seboj. Takrat bo tudi lažje postopal tisti naš kolega, kateremu je nek sorodnik zažugal: Če ne boš nehal raziskovati, te bom tožil.

Peter Hawlina

NEKAJ VRSTIC IN MISLI IZ RODOVNIKARJEVE BELEŽNICE

ISKANJE SPOMINOV O ŽITNIKIH

V družini Kobi je bilo znano, da je MATIJA ŽITNIK, ki se je priženil v Borovnico v "Malen" v Črdinovo družino, prišel iz Rašce pri Velikih Laščah. V rojstnem listu njegove hčerke Frančiške, ki se je kasneje poročila Kobi, je navedeno, da je bil 1/4 zemljak. Po pripovedovanju v družini je bilo v Rašci v družini ŽITNIK 10 sinov. Eden od njih je bil MATIJA, ki se je poročil v "Malen" v Borovnici z Marijo Črdina. Ta je bila zelo pridna in delovna. Sama je opravila veliko dela pri hiši, predla je lan za vse hišne potrebe, da so dali potem tkalcu stkati hodno platno za rjuhe. Kot predico jo imamo lepo fotografirano. Matija jo je menda rad razvajal, hodil za njo in jo krmil z lešniki ali suhimi krlji, sam pa za delo ni bil zelo nadarjen, vendar sta se imela zelo rada.

Lep spomenik Žitnikov iz "Malna" je hvalabogu na pokopališču v Borovnici še ohranjen z vsemi napisi vred:

"V blagi spomin rodbine umrlega"

MATIJA ŽITNIK, rojen v Rašci 6. prosenca 1812, +11.X.1889.

KAROL, sin, *21.9.1856, +1.2.1900.

mati MARIJA ŽITNIK, roj. Črdina, *3.2.1826, +31.8.1910.

IVAN KLEMENC, v mašnika posvečen 21.2.1901; *20.2.1878, +9.5.1904.

Kratki so dnevi na svetu za nas

Urno nam zgine odločeni čas

Blagor njim kateri v Čopodu zaspe

V slavi nebeški se tam prebude.

Po rodovnih podatkih, ki jih je družina Kobi morala predložiti zaradi dokaza nejudovskega porekla svojih prednikov za 4 rodove nazaj nemškimi oblastem na Štajerskem, je bila ta družinska pripoved potrjena:

MATIJA ŽITNIK, rojen 6.2.1812 na Rašci pri Velikih Laščah. Njegov oče je bil SIMON ŽITNIK, rojen 27.10.1785.

Nadalje je bilo nam, "mlajši generaciji", znano samo, da je bil naš sorodnik tudi

dr. IGNACIJ ŽITNIK, kanonik in državnozbornski ter deželnozbornski poslanec še v Avstriji. Dana Kobi-Gruden je vedela, da je bil bratranec mame FRANČIŠKE ŽITNIK por. Kobi. Vedela je tudi, da je bratu Ignaciju stregla njegova sestra "teta Mici" do njegove smrti. Vedelo se je tudi, da so imeli neki sorodniki Žitniki mlin blizu izvira reke Krke na Dolenjskem.

Tako sva se, združujoč lep izlet ob lepem vremenu z rodovniško radovednostjo in iskanjem podatkov o prednikih, (Lojze Kobi in žena) podala na Dolenjsko k izviru Krke na poizvedovanje.

Prvič v jeseni leta 1990. Prav pri izviru reke Krke, ki je sama po sebi zelo lepa izletniška točka, sva na polju srečala človeka pri kakih 35 letih, ki pa je bil slučajno nekak živ kronist in leksikon tega kraja. Res škoda, da nisva zapisala njegovega imena, ker redko naletiš na tak talent in profil sploh. Spomnil sem se na zgodbo Roots iz zgodovine ameriških črncev čeprav se po romantiki in pustolovstvu ne da primerjati, pa je moralo biti približno tako. Povprašala sva ga po Žitnikovem mlinu, ki naj bi stal tu v bližini na Krki. Za tak mlin ni vedel, vedel pa je, da je tu bil nek ŽITNIK LOJZE, ki se je kot nezakonski sin pisal po materi, katera se je kasneje poročila MANDELJ v Marinčo vas. Izvedela sva, da je imel LOJZE ŽITNIK, prvi sin matere TEREZIJE ŽITNIK, v kraju, najbližjem izviru Krke, po imenu Gradiček, svojo kemično delavnico, kjer je izdeloval kemične izdelke. Pokopan da je na pokopališču pri bližnji cerkvi v Vidmu pri Krki, skupaj z materjo, polbrati in polsestrami, ki pa se pišejo MANDELJ. Ta grob sva res našla.

Raziskovanje ŽITNIKOVE veje v Marinči vasi:

Naslednjič sva šla na raziskovanje ŽITNIKOV ob prekrasnem vremenu 5.5.1991. To pot sva se podala v Marinčo vas, nižje ob Krki. Najprej sva si ogledala stari, romantično ležeči mlin v koritu reke Krke. Nič niso vedeli, da bi bil ta mlin kdaj Žitnikov, pač pa da je v vasi neka družina MANDELJ, ki so menda sorodniki ŽITNIKOV. Šla sva torej v vas, kjer sva našla hišo "pri Bašatovih", ki se pišejo MANDELJ. Zgovoren, postaven možakar, CIRIL MANDELJ, srednjih let, je vedel neverjetno veliko starosvetnosti in podatkov, njegova žena pa ga je v vsem dopolnjevala. Počasi, med razgovorom, je lezla vame zavest, da je možakar moj daljnji bratranec in nehote se je stkal nek občutek sorodstvene bližine, ki ga je težko popisati.

Ciril je ostal na domačiji v Marinči vasi št. (7) 1, po domače "pri BAŠATOVIM". Kmetija je menda velika 1 grunt, to je 12 ali več hektarov.

Po pripovedovanju mu je znano, da se je Žitnik priženil iz Rašce pri Dobrem Polju, iz kraja "pri Robu", k BAŠATOVIM na kmetijo. Pripovedovali so, da je bilo na Rašci 12 sinov in nobene hčere. Sinovi so morali delati vsa ženska dela, pleti itd. Oče Žitnik je sejal samo proso in vozil kašo v Trst. Od teh sinov se je eden priženil v Zagradec v mlin (po pripovedi Marjana Žitnika je možno sklepati, da se je ta, katerega naslednik naj bi se bil priženil v Zagradec, priženil nekam v Gradišče pri Želimpljem in šele njegov sin v Zagradec v mlin!!!), drugi v Marinčo vas k Bašatovim, tretji v Borovnico h Grdinovim v "Malen", četrti sin Domen se je priženil v Lese in vzel s seboj patent od gostilne.

Iskanje prvotne domačije ŽITNIKOV na Rašci pri Velikih Laščah:

10.10.1993 sva se odpravila v Rašco, da bi poiskala prvotno domačijo ŽITNIKOVIM.

Najprej sva obiskala Trubarjevo rojstno hišo in v tamkajšnji gostilni povprašala, če poznajo še priimek Žitnik v Rašci. Ne poznajo ga več niti ne vedo, kje bi bil Žitnikov mlin. Pač pa so nam povedali, da je bilo na potoku Rašci svoječasno okrog 30 mlinov. Nekaj jih je še ostalo in eden od njih je od Trubarjeve domačije kakih 500 m nizvodno, eden pa je tudi kakih 500 m vzvodno od Trubarjeve domačije.

Odločila sva se najprej obiskati mlin, ki leži nizvodno od Trubarjeve domačije, ker tja pelje očitno lepša pot ob potoku. Zadelala sva v črno s prvim poizkusom. To je Mustarjev mlin, nizvodno od "Lahovega mostu". Pri tej hiši se je reklo "pri Lahu". Sprejel naju je g. ALOJZ MUSTAR, star 73 let. Povprašala sva ga, če morebiti ve, kje bi bil Žitnikov mlin. Rekel je, da Žitnikovega mlina ni, da pa je njegov stari oče od Žitnika kupil to posestvo in hišo, ki je še po 2. svet. vojni imela mlin in žago, vendar pa ju je sam po vojni opustil. Tako je torej ta hiša, ki je danes Rašca št. 38, bila svoječasno domačija ŽITNIKOV. Da bi ugotovili, kdaj je bil ta mlin odkupljen od Žitnikovih, smo sestavili mali rodovnik Mustarjeve družine:

- JANEZ MUSTAR je bil njegov ded in je kupil mlin od Žitnikov. Mlin je obnovil tako, da je dvignil nivo stavbe, ker ga je v prejšnjih časih zalivala voda. Imel je 5 otrok, ki so tile:
- ANTON MUSTAR, sin Janeza, ki je kasneje nasledil očeta v mlinu, je bil star 18 let, ko so se preselili v mlin. ANTON je kasneje prenovil tudi žago. Rojen je bil dne 9.6.1869, umrl je 16.9.1936, star torej 67 let. Poročen je bil s TEREZIJO, rojeno 3.7.1883 in umrlo 6.6.1967, pri starosti 83 let. Oglejala sva si njun grob na pokopališču v Velikih Laščah in dobila gornje podatke. Iz rojstne letnice ANTONA, ki smo ji prišteli 18 let, smo izračunali, da je bil mlin kupljen leta 1887.

Seveda bi ta podatek lahko dobili tudi iz zemljiške knjige, s tem da bi poizvedeli za številko zemljiškoknjižnega vložka, dalje za parcelno številko mlina in nato zahtevali dokument, ki je tam označen z "dnevno številko" in predstavlja kupno pogodbo ali drugo listino, na podlagi katere je bil izveden prenos lastništva. Tako bi tudi izvedeli točno za imena partnerjev in točne datume ter ostale kupoprodajne ali druge pogoje, po katerih je bil izveden prenos lastništva, vendar z mnogo več truda in z večjo izgubo časa. Če bi bil ta podatek zelo zanimiv, pa se ga vedno lahko tam še preveri, točno posname in zabeleži.

- MARIJA oz. MICI MUSTAR, ki je bila poročena s KANC-em, drogeristom v Ljubljani. Pri njej je tudi oče bival pred smrtjo in tam tudi umrl.
Imela je tudi 5 otrok:
TONE KANC, drogerist v Židovski ulici v Ljubljani
PAVLE KANC
IVAN KANC, drogerist v Nebotičniku v Ljubljani
MAKS KANC, drogerist v Mariboru
STANKO KANC, gozdarski inženir

Drugi otroci JANEZA MUSTARJA so bili še:

- JULA MUSTAR, odselila se je v Ameriko
- JANEZ MUSTAR, se je tudi odselil v Ameriko
- Petega otroka pa se najin sogovornik ni mogel spomniti

ANTONOV sin:

- ALOJZ MUSTAR, ki je bil najin sogovornik, je bil rojen 20.6.1920. Med vojno je bil interniran v Gonarsu in Reniciju. Pri povratku iz ujetništva se je ustavil pri nekem italjanskem kmetu in se tam zadržal do konca vojne. Po vojni se je vrnil in zopet naselil v mlinu, ki ga je prevzel po očetu, a je zaradi velikih sekiranj oblasti bil prisiljen opustiti mlin in žago. Razlog pa je bilo tudi pomanjknje žita za mletje. Ukvarjal se je s proizvodnjo suhe robe, lesenih žlic itd.

Od Žitnikov se ALOJZ MUSTAR spominja samo še JOŽETA ŽITNIK, kot zadnjega ŽITNIKA. Stanoval je v majhni leseni hišici ob vodi ob glavni cesti. Bil je poročen, a brez otrok. Umrli pa je v omenjeni hišici, ko je bil ALOJZ MUSTAR star kakih 8 let (1920 + 8 = 1928, približno leto smrti), torej okrog leta 1928 do 30. Žitnikova žena REZA je umrla približno leta 1943, hišico pa so Italijani požgali. Črpa v Velikih Laščah nisva našla.

Raziskovanje Žitnikove veje v Zagradcu:

5.5.1991 sva z ženo obiskala tudi mlin v Zagradcu in se zanimala za sorodstvo Žitnikov, ki so bili nekoč lastniki mlina, z družino Žitnik iz "Malna" v Borovnici. Sedaj se lastniki mlina pišejo Maver in so sorodniki Marjana Žitnika, edinega sina, ki je odšel v partizane med vojsko. Po vojski je prepustil mlin družini svoje sestrične po materini strani, ki je poročena Maver, pri hiši pa se pravi po domače "pri Štupniku". Marjan si je kot preužitek v mlinu v Zagradcu zadržal 2 sobi v 1. nadstropju, kjer preživlja letne počitnice, sicer pa živi v Ljubljani.

Družina Maver je pripovedovala:

Žitnik iz Zagradca (Johan!) je kupil tudi mlin na Dvoru pri Žužemberku, ki je bil bolj donosen, ker je imel več prometa zaradi bližine Kočevarjev. Vendar se je pod pritiskom sina, dr. IGNACIJA ŽITNIKA (duhovnika, poslanca itd.) preselil nazaj v Zagradec, da bi tako ohranil rojstno hišo Ignacija.

7.5.1991 sem dobil po telefonu od Marjana Žitnika podatke, ki sem jih kasneje na obisku pri njem na domu v Ljubljani dne 15.2.1995 še dopolnil in so seveda bolj zanesljivi:

Po pripovedovanju Marjana Žitnika (vnuka) se je JOHAN ŽITNIK priženil na mlin v Zagradcu iz Čradišča pri Želimljah. (Iz tega tudi sklepamo, da je moral

njegov oče bivati na Gradišču pri Želimljah, kamor naj bi se priženil iz Rašice!!! To je potrebno še preveriti!!!). Žena (baje po priimku Maver), ki je bila lastnica mlina v Zagradcu – Čornja Fužina, je kmalu umrla (ne ve se, če sta imela otroke), in Johan Žitnik se je kot vdovec drugič poročil na Dvoru na mlin "Jama pri Dvoru". 2. žena je bila Lojzka (menda Perne ali Perme ?), doma iz Jame pri Dvoru, na desnem bregu Krke. Bila je dedinja mlina, zakaj, se ne ve. Tako je posedoval JOHAN ŽITNIK dva mlina. Tistega v Zagradcu je menda dal v upravljanje svoji hčerki JULKI ŽITNIK, ki se je poročila z mlinarjem MENCINOM iz Šmihela. Zašla sta v velike dolgove, in mlin je bilo treba prodati, da se poplačajo dolgovi. Ker stric Ignacij nikakor ni dovolil, da bi prodali njegovo rojstno hišo, je vplivno posegel tako, da je sin Johana in Julkin brat Franc, ki je živel in delal v mlinu na Dvoru, prodal mlin na Dvoru in odkupil dolgove mlina v Zagradcu. Franc se je preselil iz Dvora v Zagradec. Sestra Julka in njen mož z družino pa sta se odselila, izgleda da iz protesta in zamere, v ZDA v Cleveland. Nikoli več se nista oglasila sorodnikom v Zagradcu, čeprav so večkrat poizkusili vzpostaviti stik. Pač pa sta si dopisovala s hčerko v Mariboru. Izgleda, da je bila zamera zelo velika....

Nadalje je MARJAN ŽITNIK točno poznal življenje in delo dr. IGNACIJA ŽITNIKA, ki je v tej veji Žitnikov gotovo najbolj markantna oseba. O njem je imel precej tiskanega gradiva, iz katerega sem lahko posnel najzanimivejše podatke:

- Dr. IGNACIJ ŽITNIK, * 24.11.1857: Duhovnik, monsignore, papežev častni komornik, stolni kanonik v Ljubljani, knezoškofijski konzistorialni svetnik, deželni in državni poslanec v avstrijskem parlamentu, dolgoletni odgovorni urednik SLOVENCA itd. Študiral ga je menda tudi Anton Kobi. Po njem se je pred 2. svet. vojno imenoval prosvetni dom v Zagradcu: "ŽITNIKOV DOM". V knjigi "Pozdravi iz slovenskih krajev – razglednice" je slika doma na strani 257. Na vhodu v mlin v Zagradcu je njegova slika. Bil je tudi boter Vladimirju Kobiju *1897, iz Borovnice. Po njem je bila poimenovana tudi ulica v Ljubljani, spremenjena po drugi svetovni vojni. Kot že rečeno, se Dana Kobi-Gruden spominja tudi njegove sestre, ki so ji rekli "teta Mici", ki mu je gospodinjala v Ljubljani do njegove smrti.

V osnovno šolo in gimnazijo je hodil v Novem Mestu in bival pri svoji teti Ivani, materini sestri, poročeni Zurc v Kandiji pri N.M. "pri Štamburju". Ker je bil preveč navdušen "Slovan", so ga iz osme šole vzeli k vojakom v Ljubljansko Cukrarno za 3 leta. Odtod so ga dali v kadetsko šolo v Trst. Tu se je sprl z nekim nadporočnikom zaradi računске naloge ter bil kaznovan. To ga je tako zagrenilo, da je takoj pisal ljubljanskemu škofu Pogačarju in ga prosil za sprejem v bogoslovje. Ta je pri vojnem ministrstvu izposloval, da je bil oproščen vojaščine in je vstopil v ljubljansko bogoslovje. Posvečen je bil v mašnika 7.6.1883. Kaplanoval v Št. Jermeju, Dobrniču, nato je postal 1887. stolni vikar v Ljubljani in ostal do 1892. Škof Missija ga je spoznal kot velik talent in ga je poslal 1892. v Rim, kjer je doktoriral iz rimskega prava. Postal je kurat v kaznilnici na ljubljanskem gradu in tam ostal še po potresu 1895. 1907. je postal častni kanonik-monsignor, 1910. pa pravi stolni kanonik in konzistorialni svetnik. Vseskozi je sodeloval z dopisovanjem v Slovincu. Prvič ga je vrgla bolezen na posteljo 1909.

Za deželnega poslanca je bil izvoljen 1889. ter do leta 1908 zastopal okraj Trebnje, Stična, Žužemberk, Mokronog, Litija, Radeče. Od 1908. dalje pa je bil poslanec notranjskega deželnozborskega okraja Postojna, Logatec, Senožeče, Lož, Ilirska Bistrica, Cerknica. Leta 1897 je bil izvoljen v državni zbor za sodne okraje Vipava, Senožeče, Postojna, Ilirska Bistrica, Logatec, Lož.

Veljal je za enega najpridnejših, najboljših in najznačajnejših slovenskih publicistov, politikov in kulturnih delavcev. Bil je dolga leta bolan, že 25 let pred smrtjo je zbolel za želodčno boleznijo, ki se je zadnja leta razvila do želodčnega raka in ga v 56. letu pahnila v prerani grob. Bil je široko izobražen, v spominu je cel arzenal imen, dogodkov, števil in letnic. 1887. je prevzel v Slovincu mesto odgovornega urednika. Ostal mu je zvest do smrti.

Kot človek je bil odkritosrčen do skrajnosti, vse je povedal tako, kakor je mislil. Zelo temperamenten in koleričnega značaja. Imel je zlato srce pod raskavo skorjo in bil je odprtih rok. Po navadi je vse razdal in večkrat ni imel niti novčiča v žepu, ko je šel na Dunaj.

Lampe je pisal o njem: "Odkar sem ga poznal, je bil vedno enak. Vedno dolg, suh in koščten. Vedno poslanec in časnikar, vedno se je jezil čez to, kar je najraje delal... Kadar je najbolj grdo gledal, je bil najbolj pripravljen kaj dobrega storiti. Življenje ga ni prav nič izpremenilo, samo črni čop las nad čelom mu je osivel... Nikoli se ni smejal. Od mladosti ni bil nikoli zdrav in sledovi težkih bolečin so bili globoko zarisani v njegovem obrazu... Kakor je živel, tako je tudi umrl.

Njegova zadnja pot je bila v deželni stavbni urad, da še kaj izposluje svojim volilcem. Komaj je prišel v urad čez stopnice. Tu pa je tako oslabel, da ni več mogel sam domov. Spremili so ga na dom, koder je legel, da več ne vstane drugam, kakor na pot v deželo smrtne sence..." (SLOVENEK št. 297 z dne 19.12.1913 in Koledar Mohorjeve družbe).

Marjan Žitnik, nečak, pripoveduje o njem 15.2.1995 v Ljubljani:

Stric je bil zelo strog. Ko je sporočil, da pride iz Ljubljane, so ga šli s konjem iskat na železniško postajo v Ivančno Gorico. Med tem so vsi v mlinu v strahu pospravljali in čistili, pometali pajčevine itd. Imel je absolutno besedo v družini in je o gospodarskih stvareh tudi odločal. Ko se je ponovno kupilo mlin v Zagradcu in prodalo mlin v Dvoru, da bi se tako rešilo pred prodajo njegov rodni dom, je preskrbel tudi kredite (verjetno pri Ljudski posojilnici v Ljubljani, kjer je bil tudi funkcionar). Ti krediti so po njegovi smrti zelo obremenjevali mlin, ker so upniki zahtevali plačila. Oče druge Francove (FRANC ŽITNIK je bil sin JOHANA in ga je nasledil) žene je bil bogat kmet in je z jamstvi z menicami preprečeval stečaj. Potem je prišla 1. svet. vojna in po njej razvrednotenje valute. Tako so mogli poplačati dolgove in rešiti mlin, da je ostal v družinskih rokah.

Večim vasem je posredoval kredite za izgradnjo vodovodov in ostalih komunalnih naprav. Tudi v Zagradcu je pregovarjal občinske može, da bi zgradili vodovod, pa niso hoteli. Kasneje so videli, da so povsod, kjer so sprejeli ponudbo, zelo uspeli. Prišli so prosit za posredovanje ugodnih kreditov, pa jim je Ignacij odgovoril: "Jaz nisem Janez, ampak Nace!" in tako ni bilo iz zamujene priložnosti nič. V mlinu se ena izmed sob, ki jih ima v preužitek g. Marjan Žitnik imenuje še sedaj "gospodova soba". Tu je ohranjenih nekaj predmetov iz Ignacijevega življenja.

Ko je bival v Ljubljani, je stanoval v hotelu Union. (Verjetna je povezava s tem, da je Union upravljal njegov sorodnik po ženi, Anton Kobi, pa tudi dejstvo, da je bil Union po konkurzu last Ljudske hranilnice, kjer je bil Ignacij funkcionar.)

Za mlin v Zagradcu so se zadolžili, ko so ga na novo pozidali leta 1910. Ohranjena je lepa fotografija prvotnega mlina, ko je še krit s slamo, z romantičnim ozadjem jezua s slapovi na Krki. Tedaj pa so zgradili lepo moderno stavbo, zidali so jo Italjani. 1913. je Ignacij umrl in tako je prišlo do težkih dolžniških situacij, kakor je opisano zgoraj. 1913. se je Franc drugič poročil, žena je bila 17 let mlajša. Njen oče je bil bogat in je bil kasnejši garant za dolgove, kot je navedeno zgoraj.

Kraj, kjer je v Zagradcu mlin, se imenuje Gornja Fužina. Tu je bilo v starih časih v vasi 40 kovačnic, ki so kovale žeblje. Kovaštvo je bilo razvito prej kot v Dvoru v Dolnji Fužini. Hiše kovačev so stisnjene med seboj, menda zato, ker so prišli kovači iz Koroškega kot delavci in je dobil vsak svoj majhen košček zemlje. V vasi v Zagradcu pa so hiše obdane z vrtovi in daleč vsaksebi, ker so se naseljevali domačini prosto na svoji zemlji.

Zelo sva bila zadovoljna z rezultati najinega raziskovanja, zlasti zato, ker sva tako mogla oteti pozabi vsaj delček družinskega ustnega izročila, spominov družine ŽITNIK, naravnost od živih potomcev, pradedov. Vseeno pa moramo poiskati in razkriti še usodo osmih preostalih bratov. Enemu smo že na sledi... Zanimive so tudi različice informacij, ki sva jih namenoma pustila zapisane. Za ta del družine nama preostane še razmeroma lahko delo: poiskati zapisane podatke iz matičnih knjig, ki bodo še nedoločljivo dolgo na razpolago in se ne spreminjajo v času.

Zdelo se nama je važnejše to zaporedje raziskovanja: najprej rešiti osebna pričevanja, da ne bi koga zamudila, kot smo jih, žal, že toliko...

Lojze Kobi

Od zibelí do groba

OD ZIBELÍ DO GROBA

Župnija Velenje po matičnih knjigah od leta 1790 do 1900

(nadaljevanje iz prejšnje številke)

Piše: **Jože Hudales**

3 Junij, julij, avgust, vino pij pa babe pust ...

Tako so menda nekdam stari in izkušeni ljudje svetovali mladim, ki so šele vstopali v življenje in zakon. Vsi verzi, ki smo jih uspeli zapisati na letošnjem raziskovalnem taboru v Škalah pa so šli takole:

*"Junij, julij, avgust, vino pij pa babe pust.
Septembra, oktobra, ženka je spet dobra.
November in december, babo za kolender."*

Navedeni verzi so vsaj v fragmentih znani tudi drugod po Šaleški dolini, sicer pa doslej v tovrstni slovenski literaturi nisem zasledil nobenega podobnega zapisa. Zato bi bilo seveda zanimivo najti pesmico v celoti, saj so nam v Škalah povedali, da so obstajali podobni verzi za vse mesece v letu.

Vsekakor pa verzi nasvetujejo neke vrste kontrolo rojstev, ki je bila tedanjim cerkvenim oblastem še bolj trn v peti kot današnjim. V vsakem primeru pa tovrstno planiranje velikosti družine za 19. stoletje ne bi bilo nenavadno. Na Madžarskem in Slovaškem namreč v tem času obsežna področja poznajo "sistem enega otroka", nekateri filozofi in socialni misleci (Malthus in Condorcet npr.) pa so tudi v katoliškem svetu že v 18. stoletju propagirali za omejitev rodosti spolno vzdržnost in koitus interruptus, ki ga je cerkev štela za velik greh. Tudi prvi prezervativi za moške so bili znani že v 18. stoletju, tedaj še omejeni na ozek krog najbogatijših. V začetku 20. stoletja pa jih je neznan izdelovalec pod imenom "higienski oblačilca za moške" že ponujal v oglasih liberalnega časopisa Slovenski narod in jih diskretno pošiljal po pošti na dom.

Sicer pa so si ženske v skrajni stiski pomagale same: plod so odpravile s korenino teloha ali peteršilja ali pa z vinom, v katerem so zavrele šmarnice. V vsakem

primeru pa so bila to zelo nevarna sredstva in so se pogosto končala s smrtjo nesojene matere. Ljudem tudi pred več kot stoletjem ni bilo vseeno, kdaj in koliko otrok se jim bo rodilo. Zato verzi zagotovo niso le šaljiva domisljica in imajo v sebi tudi zmo soli.

To nam dokazujejo že podatki o številu rojenih otrok v župniji Velenje, ki za obdobje npr. od leta 1785 do 1850 kažejo presenetljivo nizko rodnost. V velenjski kmečki okolici so npr. od 252 mater deset otrok donosile in rodile le 4, dve sta imeli potem še enajstega in le ena med njimi je rodila še dvanajstega otroka. Kar 40% mater v Velenju in polovica mater v velenjski okolici pa je rodilo le po enega otroka.

Podobne hipoteze o kontroli rojstev ali vsaj planiranju velikosti družine pa vzbujajo tudi pogostost rojstev po mesecih.

Krivulja rojstev po mesecih pri vseh zakonskih otrocih, rojenih v župniji Velenje od leta 1785 do 1850, kaže značilno krivuljo visokega števila otrok, rojenih v prvi polovici leta (do junija), ko se je rodilo 60% vseh otrok, nato pa se število otrok, rojenih julija in avgusta, skoraj prepolovi, nekaj več pa se jih je rodilo spet v novembru. Podatki tako kažejo značilen vzorec večjega števila otrok, rojenih pomladi in deloma jeseni, ko so dojenčki imeli največ možnosti, da preživijo kritične prve mesece po rojstvu, ki so bili zanje najbolj nevarni. V poletnih mesecih, ko se je mleko hitro pokvarilo, so majhni otroci namreč precej bolj množično umirali kot sicer.

Otroška smrtnost je bila tedaj grozljivo visoka; v okolici Velenja je bilo v istem času kar 60% mlajših od 10 let, in tudi v velenjskem trgu, kjer so vendarle imeli nekaj višji življenjski standard, je bil vsak drugi umrl še otrok.

In kdaj so nekdam spočenjali otroke? Kar vsak tretji nezakonski otrok (in teh je bilo v župniji Velenje kar 15%) je bil spočet junija, julija ali avgusta, kar nam potrjuje umestnost svarila iz naslova. Veliko nezakonskih pa je bilo spočetih še decembra (13%), pri čemer zagotovo niso bile brez vpliva najdaljše noči in praznično prednovoletno vzdušje.

Krivulja spočetij zakonskih otrok je mnogo bolj enakomerna, brez ekstremnih padcev in vzponov, saj spočetja tu niso bila toliko odvisna od takih ali drugačnih priložnosti. Toda tu se kaže izrazita tendenca k planiranju spočetij na prvo polovico leta, do junija, saj so bili tedaj spočeti otroci rojeni jeseni, pozimi in zgodaj spomladi. Najnižje število spočetih otrok pa najdemo julija, avgusta in

decembra. Zanimivo pa je, da so meseci spočetja prvega otroka v družini precej bolj naključni (neplanirani!) in podobni krivulji nezakonskih otrok, s to razliko, da jih je bilo precej več spočetih januarja ali februarja, torej tedaj, ko se je v 19. stoletju sklenilo kar 80% vseh zakonov.

4 Nomen est omen - o imenih v 19. stoletju

Tisti, ki v naslednjih mesecih pričakujete otroka, si to nadaljevanje zgodbe, ki jo pripovedujejo matične knjige velenjske župnije v 19. stoletju, zagotovo morate prebrati. Bera imen, ki so jo namenili naši predniki svojim potomcem, je sicer precej bolj skromna kot bera imen, ki jih mi namenjamo svojim. Danes namreč poznamo na Slovenskem blizu 1000 različnih imen, v 19. stoletju pa so naši predniki "priznavali" le okrog 40 moških in 30 ženskih imen. Toda med njimi so mnoga že pozabljena in lepa stara in domača imena. Zanalasč nisem zapisal tudi "slovenska", kajti imena slovenska res niso bila - tista so že pred dobrimi tisoč leti, ko smo se pokristjanili, postajala vse redkejša in so že pred stoletji povsem izginila.

Nadomestila so jih imena, ki izhajajo iz stare hebrejske tradicije ali pa nekoliko mlajše grške in latinske ter germanske tradicije. Še danes so zelo pogosta med njimi hebrejska imena: Elisabeta (moj Bog je kakor prisega), Mihael (kdor je kakor Bog), Janez ali Ivan, kar je slovenska inačica hebrejskega Johanaana (Bog je milostljiv), ter Jožef (Bog lahko pomnoži), ali pa Matija, Matej in Matevž (iz Matitjahu), kar pravzaprav pomeni hebrejskega Božidarja. Leta 1980 je bilo med 100 najpogostejšimi imeni pri nas kar 25% takih, ki izhajajo iz hebrejščine. Še pogostejša pa so bila v času protestantizma, ko so bila tudi pri nas zelo pogosta hebrejska imena iz stare zaveze: David, Adam, Abraham, Benjamin, Suzana, Eva, Danijel itd., ki so v kasnejših stoletjih skoraj izginila.

Janez Keber: Leksikon imen. Izvor imen na Slovenskem. MD Celje, 1988, str. 31-32.

Grška imena so k nam prihajala z latinskim posredništvom, od konca 19. stoletja dalje tudi preko ruskega panslovankega vpliva. Najpogostejša med njimi so bila: Terezija, Andrej (pomeni moškega), Štefan, Katarina, Helena, Marjeta, Barbara, Ciril, Boštjan, sicer pa sodijo med grška imena še: Agatha (dobra), Simon (krivonos), Georgius ali slovenski Jurij (kmet).

Janez Keber: Leksikon imen. Izvor imen na Slovenskem. MD Celje, 1988, str. 33-34.

Latinska imena, ki so pri nas najpogostejša, so seveda po svojem pomenu precej bolj praktična in stvarna v primerjavi s hebrejskimi in grškimi. Največkrat se pojavijo naslednja: Anton, Marko, Martin, Rozalija (roža), Tatjana, Julijana, Pavel (majhen), Roman, Silva, Viktor, Blaž, Cecilija, Ursula (majhna medvedka), Marjeta - Margerita (biser), Valentin (močan, zdrav), Clara (slov. Jasna, čista, slavna), Urban (meščan), Viktor (zmagovalec), in še mnoga druga.

Janez Keber: Leksikon imen. Izvor imen na Slovenskem. MD Celje, 1988, str. 35-36.

Najredkejša so pravzaprav imena, ki izhajajo iz germanskega sveta, kakor npr. Alojz(lija), Robert, Rudolf, Ludvik, Amalija, Karel, Leopold, Matilda. Poleg njih iz germanskih izvirajo še bolj znana Tilen, Edvard, Ida, Jera, Jošt, Urh, Vid, Viljem, Žiga idr. Mnoga med njimi se v zadnjem času spet močno uveljavljajo kot "stara in domača" imena, kar je seveda res le v toliko, da so jih naši predniki pogosto dajali svojim sinovom in hčeram.

Sicer pa so se tudi prebivalci velenjske župnije držali starega latinskega reka: "Nomen est omen", ki pomeni predvsem vero v to, da ime določi tudi otrokovo usodo, ali poudari lastnost, ki jo ime pomeni. Pomena posameznih imen iz tuje kulturne tradicije naši predniki najbrž niso več poznali, zato pa so najbolj pogosto otrokom dajali ime, ki ga "otrok v peščici prinese", torej ime najbližjega svetnika. Sicer pa je veljalo, naj bi otrok ne krščevali "nazaj", ker bi tak otrok zaostal v razvoju, ampak naprej, pa še to ne več kot 3 tedne, ker sicer svetnik-zaščitnik izgubi moč.

Poglejmo še, katera so bila najpogostejša moška in ženska imena prebivalcev velenjske župnije okrog leta 1865:

MOŠKO IME	Velenje % delež	Okolica % delež	ŽENSKO IME	Velenje % delež	Okolica % delež
Jožef	19	13	Marija	28	33
Franc	14	16	Jožefa	8	6
Anton	7	8	Terezija	8	6
Mihael	7	4	Ana	8	5
Jurij	6	4	Frančiška	8	4
Martin	4	6	Uršula	3	5
Matevž	2	7	Neža	2	5
Jakob	2	5	Antonija	1	4
Ivan	1	8	Jera	0	7
Ostala	32	31	Ostala	33	23

(se nadaljuje)

Kaj delamo

NEKAJ O MOJEM RODOSLOVJU IN VEČ O DRUGIH STVAREH OKROG NJEGA Mariano Rugale

"Obstoja globoko utemeljeno spoštovanje ter vsi časi in narodi dajejo dokaz, da se spomin in slika prednikov ne sme izgubiti, še vedno dobro dene, če je bilo mogoče vrste svojega rodu dokazati! Občutek biti potomec nekega starega rodu, je zmeraj nekaj bodočega in močnega, kajti ni prazna beseda biti vreden svojih prednikov!"

C.M.Masch (1850)

Vsak človek se prej ali slej zave svojih korenin! Kako globoke znajo biti pa šele takrat, ko se začne poglobljati v svoj agnat in kognat, brskati po matrikah in stikati za viri!

Če začne s tem raziskovanjem, zato še ni pravi rodoslovec, kajti nekega dne spozna, da se je sled izgubila in ne ve več, kako in kje naprej iskati, če njegov rod ni bil srečno privezan res samo na neko področje, kjer so bili številni člani rodbine dedno vezani na posest ali zemljo. Ko so se raztepli po širnem svetu, v ta mrak ne prodre več vsaka luč! In konec je raziskovanja!

Tudi sam nisem bil za svojo osebo nikoli izrazit rodoslovec, kajti ko je bilo treba zares vzeti pot pod noge in se podati preko mej ter iskati kombinacije zaradi posameznikov, ki so se "potepli" po svetu ali skakali "čez plot", sem odnehal. Vrzeli enostavno prepuščam srečnemu naključju, če se mi bo sploh kdaj ponudilo! Tudi moja dokaj zahtevna služba, povrh pa še "konjički" mi tega niso dopuščali. Ko pa si v pokoju, je tu že starost in z njo nove brige, čeprav je zdaj na razpolago mnogo več časa.

Kakor lastni rod pa nekomu lahko enako pritegnejo zanimanje in radovednost tudi povsem tuji ljudje, naključno izbrani, nikoli jih nisi poznal in so pripadali svoji vrsti, oziroma kasti, morda manj običajni in nič kaj zaželjeni sosedi, največkrat tujci!

Tako se je zgodilo že prav zgodaj meni. Še v študentskih letih sem stopil na dolgo pot, ki je še do danes nisem prehodil v celoti. Po obsegu in načinu svojega dela nisem med Slovenci v mojem času našel nobenih vzorov, ki bi jih posnemal ali se po njih zgledoval, čeprav je za starejšo dobo znanih nekaj zanimivih poskusov in imen: Erberg, Dolničar, Breckerfeld in drugi. Tako sem postal in ostal do danes "rara avis" za peščico tistih, ki po naključju vedo za moje početje.

V letih 1937/38 sem nemško še bolj slabo znal, tudi zapleteno zvite gotske črke so mi še delale težave, čeprav sta bila nemščina in še en tuj jezik moj učni predmet. Brez znanja jezika pa se svojih raziskav ne bi mogel lotiti.

Po I. svetovni vojni smo nemščino še kar pogosto slišali (kot smo danes obsedeni z angleščino), zlasti pa se je trdovratno držala na takratnih ljubljanskih mestnih pokopališčih: pri sv. Krištofu (1779-1926), ki se mu je rok že pošteno iztekel in pri sv. Križu (od 1.5.1906). Tega nemaškutarstva na današnjih Žalah skoraj ne najdeš več. Vse stare nagrobne enostavno uničili! Stare imenitne družine z visokimi naslovi iz časa črno-žolte monarhije, z zvenečimi predikati, prelepimi grbi so s svojimi kamnoseško vzorno izdelanimi nagrobniki kaj kmalu pritegnile mojo pozornost. To je bil neizbežen skupen dom vzvišenih plemičev in navadnih plebejcev, visokih častnikov, uradnikov, veleposestnikov in seveda tudi obubožanih plemičev, ki so v tem provincialnem mestecu ostareli in bili prisiljeni počivati v (danes) tuji deželi, ostali pa so zvesti tradiciji in ponosni na svoje poreklo.

Tako sem kot mlad začetnik ugriznil v jabolko, ki se mu reče rodoslovje, grboslovje in epitafika.

Iz teh časov velikega navdušenja so mi ostali verni prepisi vseh besedil iz časa pred odstranitvijo nagrobnikov na pokopališčih pri Sv. Krištofu, iz Maribora v Strossmayerjevi ulici, celovškega pokopališča v predmestju Šentrupert, starega novomeškega pa sem žal zamudil.

Preden sem se lotil našega podeželja, sem "obdelal" zanimivo takoimenovano nemško pokopališče na Čreti v Celju, na Ptuj in dve največji svetovni znamenitosti s tega področja izven Slovenije: mornariško pokopališče v Puli in tisto prelepo zasnovano v Varaždinu.

Vsak prosti čas in počitnice sem posvečal obiskom podeželja, največ s kolesom, precej pa tudi peš. Obiskal sem domala vse kraje na Slovenskem, cerkve, gradove, mavzoleje, pokopališča, kjerkoli sem le slutil, da bom našel gradivo za svoje

raziskave ali se srečal z ljudmi, ki največkrat niso bili naše krvi. Bili so tujega rodu in so trmasto ostajali tuji tudi po tem, ko jim to ni več koristilo. Pustili pa so svojo sled, in nam je prepuščeno, kakšen odnos do njih bomo zavzeli, jih bomo priznali ali jih bomo prezrli.

Moji odločitvi, da sem se posvetil prav njim, se lahko očita: Zakaj proučevati prav tisti sloj, ki je tako dolgo tlačil slovenski narod? Bili so bogati, naduti, vselej sovražno nastrojeni našemu revnemu življu. Čemu ta pozornost? So bili res tako zanimivi, da je vredno za njih tratiti toliko časa in truda?

Pomembni ali nepomembni! Živel so tu, med narodom, in če bi ne imeli zaslug, bi jih ne bil poln Slovenski biografski leksikon. Le redki so si ohranili blag spomin, n.pr. grof Blagay, Janez Beiweis-Trsteniški, Žiga baron Zois, baron Erberg itd.

V svoji zbirki nisem imel namena dvigati tujega plemstva nad preprosto ljudstvo, pač pa sem na poseben način želel ohraniti drobec drugačne slovenske zgodovine, ki jo je lahko prispeval prav ta preostanek nekdanje fevdalne kaste. Resno dvomim, da so bili vsi ti vselej samo izkoriščevalci in tlačitelji. Mimi Malenšek pravilno in pošteno zapiše v Temni strani meseca: Navsezadnje niso vsi bogati ljudje svinje. Tudi ni ves proletariat tako žlahten ...

Prenehajmo vsi skupaj že enkrat sovražiti, pa bomo lažje in boljše živeli v tej svobodni Sloveniji!

Najboljši pripomoček pri delu so osebni stiki s še živečimi člani posameznih družin. Srečal sem se z mnogimi, ki so radi prihajali na pomenek, bili pa so tudi taki, ki so pogovor odklonili iz strahu pred srpom in kladivom. Veliko ljubljanskih družin je skrivalo plemiške diplome, pritajeno so omenjali družinsko napredovanje za časa cesarstva, kot bi bila to sramota.

Z veseljem pa z imenom navedem vsaj dve izjemni osebnosti, ki sta mi radi prisluhnili: dipl. ing. Michelangelo baron Zois-Edelsteinski iz Ziljice (Gailitz) s svojo soprogo, ki je bil zadnji potomec I. kranjske linije (+1978) in Sofie baronesa Sommaruga s Čušperka (+1979), po materi celo daljna sorodnica Primicove Julije. O svojem rodu sta mi nudila vse razpoložljivo gradivo in bila vselej pripravljena sodelovati in posredovati po svojih sorodstvenih vezah doma in v tujini.

Za raziskovanje grboslovja in rodoslovja je bistvena literatura. Zanimanje za obe področji v svetu vse bolj raste in tiskov je vedno več. Žal so starejše izdaje izven knjižnic težje dosegljive, zlasti klasični miniaturni priročniki, ki so nekoč vsako leto izhajali v Bmu, Gothi in na Dunaju.

Vendar iz omenjenih priročnikov ni mogoče dobiti popolnih rodoslovnih podatkov o družinah, ki so živele v naših krajih. Pomanjkljivi so zlasti podatki o plemenitenih Slovencih.

Najboljši vir je še vedno delo domačega genealoga Ludvika Schiviza von Schivizhoffena (1859-1939) s svojimi tremi izdajami v letih 1904, 1905 in 1909. To so izvlečki iz cerkvenih matrik za nekdanje grofije Čoriško in Čradiško (Grafschaft Görz u. Gradiſca), Kranjsko (Herzogtum Krain) in mesto Čraz. Žal pa sem v tem delu ugotovil številne netočnosti in pomanjkljivosti, zato se je treba posluževati še drugih virov. Zame pa je Schivizevo delo vseeno odličen pripomoček, žal časovno vsaj dve desetletji prezgodaj zaključen. Škoda, da ni utegnil na enak način obdelati še vojvodine Koroške in Trsta, kar zelo manjka.

Vsako obravnavanje zgodovinskih dogodkov ali ljudi je vselej bolj zanimivo in privlačno, če je podprto in popestrjeno s slikovnim ali drugim dokumentarnim gradivom.

Čeprav sem pri svojem delu za izhodišče vedno jemal nagrobnik, so risbe, skice in številne fotografije tudi enkratni prispevek za proučevanje arhitekture, saj gre pogosto za zares izjemno kvalitetne kamnoseške in kiparske umetnine.

Sem pa sodijo tudi vse "drobnarije" kot so osmrtnice (Todesanzeige), podobice (Sterbebilder), vizitke, razglednice, fotografije, osebni dokumenti, prepisi in kopije plemiških diplom, priložnostna družabna oznanila, ex-librisi, rodovniki (Stammbaum) in seveda grbi. Te vrste dokumentacijo imam nadvse rad in jo še vedno iščem. Žal je tega vse manj, zato je toliko bolj nenavadno, da sem še po 130 letih dobil originalno osmrtnico Primicove Julije.

Poseben mik ima še vedno grb. Poleg drugih virov s tega področja omenjam zlasti obsežno mojstrsko delo prof. D. Petriča. Ko so bili naprodaj, so bili zame predragi, in jih je kupil nekdo drug, meni so ostale le skice s svinčnikom in dunajski arhivski posnetki.

Ob tem sem skoraj vedno sestavljal tudi rodovnike, ne celih debel, največkrat tiste najbolj aktualne. Nisem se zadrževal na državnih mejah, če je sorodstvo te

meje prehajalo, želel pa sem pokriti celoten geografski prostor, ki je naseljen s pretežno slovenskim prebivalstvom.

Svoje epitafe s številnimi pripadajočimi prilogami vlagam po abecednem redu kraja nahajališča v mape in šablone, ločeno po področjih. Izven map pa je ostalo še veliko gradiva, zlasti rodovnikov. Pri delu se namenoma izogibam računalniku, čeprav je delo zato zamudnejše. Z vestnim delom pa mi je mogoče tudi naknadno vnašanje.

Svoje delo imenujem Hic iacet (Tukaj počiva). Ker se zavedam, da nisem ne zgodovinar, grboslovec, rodoslovec ali epitafik, se pač trudim, da pod eno streho spravim vse, kar lahko dosežem in pokažem svetu.

Najbolj me je privlačil čas po letu 1800, ali morda celo tam po zemljiški odvezi (1848). Sledil sem zgodovinskim dogodkom po lastnem nagibu. Prisotnost tujcev so pri nas najbolj prevetrili trije dogodki: leto 1918, ko je razpadla monarhija in se je mnogo uradnikov, oficirjev in veleposestnikov enostavno odločilo za izselitev, med II. svetovno vojno Hitlerjev poziv Volksdeutscherjem za vrnitev v Reich in po letu 1945, ko je nova oblast brezobzimo in nasilno pregnala še zadnjo peščico "Krainerjev" in jim pobrali premoženje.

Ko iščem širši pomen svojega dela, sem v zadregi. Sam ga tudi nerad ocenjujem. Morda se komu zdi absurdno, vsekakor pa je dokaj nenavadno in osamljeno. Je plod skoraj 60 letnega dela, polnega dobre volje in ljubezni, morda slaba naložba časa in nemajhnih sredstev. Ostaja mi radost in zavest, da sem ohranil vsaj nekaj pisanih kamenčkov mozaika, ki mu rečemo zgodovina slovenskega naroda.

Slovenci imamo pečatoslovce, proučevalce grbov mest, trgov in vasi, kastelologe, velike biografe, arhivarje itd, še vedno pa nimamo strokovnjakov za heraldiko, genealogijo, epitafiko itd. Naša dosedanja tu in tam izjemna prizadevanja ostajajo lahko čisto amatersko delo.

Zato je težko sprejeti ravnanje nekaterih laikov, ki si danes lastijo absolutno pravico ocenjevati in razsojati v teh strokah, ker so lahko kvečjemu drugošolci, ki ne znajo drugega, kot prepisovati od sosedov.

Mariano Rugale
Kidričeva cesta 3
64000 Kranj

Razst - raziskovalni stiki

ZGODBE Z INTERNETA (Janez Toplišek)

V Ameriki in v nekaterih drugih razvitejših državah potekajo številni raziskovalski stiki kar po računalniških omrežjih. O tem bomo v bližnji prihodnosti gotovo spregovorili tudi na enem od naših društvenih srečanj. Tokrat objavljamo del dialoga, ki je potekal med Slovenijo in ZDA v teh dneh.

- 8.3.1995
Iz Ljubljane poslano sporočilo na računalnik, kjer se zbirajo ameriški rodoslovci (seveda v angleščini):
Vas zanima Srednja Evropa? Dne 14. marca 1995 bomo ustanovili novo rodoslovno društvo. To bo prvo takšno društvo v Sloveniji, ki se bo ukvarjalo izključno z genealogijo. Če kdo pozna koga, ki je po poreklu iz Slovenije, naj ga prosimo s tem seznaniti!
Janez Toplišek
- 8.3.1995
Računajte name! Slovenija me zelo zanima, saj vrsta mojih prednikov izvira od tam. O Sloveniji nimam veliko informacij. Govorim le angleško.
John Jacksha
jacksha@idaho.edu
University of Idaho, Moscow, Idaho
- 17.3.1995 (iz Ljubljane)
Zadeva: Slovenia
V slovenskem telefonskem imeniku je 84 oseb z imenom Jakša. Slučajno sem v starem koledarju Mohorjeve družbe iz leta 1908 prebral, da je bil neki Jakša iz države Idaho v tistem času podporni član Mohorjeve družbe. Sorry for my bad English,
bye
Janez Toplišek
- 18.3.1995
WOW! Najlepša hvala. Moj praded John Jacksha je skupaj z g. Shemmel (!) v tistem času obiskal sorodnike v Sloveniji. V družini pravijo, da se je vrnil tik pred začetkom prve svetovne vojne. Pravijo, da on izvira iz Semiča, zato domnevam, da je bil tam na obisku.
Kaj je to "Mohorjeva družba"? Vi bolje znate angleško kot jaz nemško ali slovensko. V knjižnici sem vzel knjigo o slovenščini, vendar zaenkrat še nisem kdo ve kaj napredoval. Če bi poklical katerega od teh Jakš, kakšne

bi bile možnosti, da kdo med njimi govori angleško? Prav tako me zanimajo priimki Evits (Ivatz, Ivitz) in Kambič. Bajе vsi izvirajo iz Semiča, sorodniki pa so pokopani na tamkajšnjem katoliškem pokopališču. Jakob Kambič je bil rojen leta 1831 v Ljubljani.

John Jacksha
Electrical Engr. Dept., University of Idaho
jj@ee.uidaho.edu

- 8.3.1995
Janez,
zanimalo bi me, če bi lahko dobil več informacij o vašem društvu. Mislim, da je bil moj ded rojen v Sloveniji, čeprav ne vem dosti podrobnosti o njegovem življenju v Evropi, saj je umrl, ko je bilo meni 16 let, to pa je prej kot sem se zanimal za družinsko zgodovino. Po družinskih podatkih je bil on rojen 23.2.1896 v Brestanici, Rajhenburg (!) kot Aloysius Omerzel (to je v USA spremenil v Omer). Ne vem, kje leži ta kraj, domnevam pa, da je v Sloveniji, ker je bil ded član Slovenskega kluba v Johnstownu, Pennsylvania in je prejemal časopis v tujem jeziku, za katerega domnevam, da je bil slovenski.
Hvala,
Richard Omer Nenstiel
- 17.3.1995
Richard,
veseli me, da sem zvedel za vas. V slovenskem telefonskem imeniku je 53 oseb s priimkom Omerzel, od teh jih je 25 na ožjem območju Brestanice. Rojstna matična knjiga za te kraje je v mestu Krško. Imate srečo - tudi predniki mojega očeta so iz tistih krajev (nekaj milj proč), če bom našel kakšnega Aloysiusa Omerzela, vam bom sporočil. Podobno ime "Omerzu" je med mojimi predniki.
Ko sem zagledal ime Omer, sem pomislil, da je arabsko.
Bye, Janez T.
- 18.3.1995
From: NAME: Richard O. Nenstiel
Janez,
Hvala za vaše sporočilo glede imena Omerzel. Zelo bi cenil kakršnokoli informacijo z vaše strani. Zelo malo vem o tej veji moje družine. Vse kar vem je: Ded Aloysius (Louis) Omerzel (Omer), roj. 23. feb. 1896 v Brestanici, umrl 20. aug. 1972 v Johnstownu, Pennsylvania. Praded: John Omerzel roj. ? Brestanica ?, umrl 4. july 1914 Johnstown, Pennsylvania. Prababica: Antonia Planinc Omerzel, roj. 9. mar. 1865 v Brestanici ?, umrla 27. dec. 1926 Tire Hill, Pennsylvania. Nekateri podatki kažejo, da sta imela John in Antonia 10 otrok, toda mislim, da vsi niso prišli v

ZDA. Verjeto sta prišla v ZDA brez otrok, ki naj bi ostali v oskrbi pri neki starejši sestri. Moj ded Louis je prišel sam, ko je bil star 14 let. Družina, kot je videti, ni bila povezana, saj se ne spominjam nobenega srečanja bratov in sester mojega deda. Moja mati je umrla v letu 1991, toda večina njenih bratov in sester še živi in rad bi prišel z njimi v stik. Thank you again and I look forward to hearing from you. Žal moram priznati, da ne znam govoriti ali brati nobenega drugega jezika kot angleško.

Sincerely,
Rich Nenstiel
menstie@jaguar1.usouthal.edu

Med gornjimi stiki po elektronski pošti so se zanimali za svoje sorodnike tudi:
Greg BAJUK, 2232 NW Westridge Ct., Silverdale, WA, USA 98383
M Steven Oberste (OBERSTAR!), MCMR-UIV-B, Ft. Detrick, Bldg. 1425, Frederick, MD 21701-5011 USA

POIZVEDABA IZ ZDA

Pred časom sem dobil iz ZDA po pošti pismo z disketo z rodoslovnimi podatki, za katere sem prosil. Na disketi je bilo kratko pismo (datoteka README.TXT), ki ga prilagam v celoti:

Tomo,
I had a new idea. Instead of sending GEDCOM, and because you have Brother's Keeper (BK), I decided to send you the BK data files for my 'local' Mendenhall data. It has a single line of descent from the American immigrants down to about my g-g-grandfather. It also has all my known ancestors. I'll leave it to you to decide what you'd like to take from this data. To take subsets, you'll be able to use BK's 'Split Database' and 'GEDCOM Export' facilities. Let me know if this idea works out. (I've also thrown in some GEDCOM from a friend Bob Hackenberg. He was wondering if you knew anything about the Hackenberg family in Europe.)
good luck,

-henry

Iz navedednega je razvidno, da sva si s Henryjem izmenjala podatke prek formata, ki ga podpira program Brother's Keeper. Ob podatkih, ki sem jih dobil, so bili tudi podatki v formatu GEDCOM, ki jih je pripravil Robert Hackenberg. Iz podatkovne datoteke TRANSFER.GED sem s programom GED2TT oblikoval priloženo tabelo oblike Tiny Tafel TRANSFER.TT:

N Robert Hackenberg
A 3 Locust Grove Dr.
A Cherry Hill, NJ 08003,
T (609) 751-0149
R (TT produced by T.P.)
Z 18 \GENEALOGY\GED\TRANSFER
B630 1943 1943 Barrett\Florida/Florida
B550 1888 1888 Baumann\Wheeling, W.Va./Wheeling, W.Va.
B626 1942 1942 Berggruen\Wangerin, Germany/Wangerin, Germany
B626 1911 1911 Berggrun\Wilnius, Lithuania/Vilnius, Lithuania
C400 1904 1970 Cali\Marionopoli, Sicily/Dayton
C462 1921 1941 Clark\Wheeling, W.Va./Wheeling, W.Va.
H251 1813 1985 Hackenberg\Nasdorf, Prussia/Dayton, OH
H536 1975 1975 Henthorne\Erie, Pa./Erie, Pa.
K242 1818 1818 Kieslich\!/?
K514 1921 1921 Kimpel\!/?
K625 1913 1913 Kirchner\Wheeling, W.Va./Wheeling, W.Va.
L222 1909 1909 Leskauskas\Parmajupan, Lithuania/Parmajupan, Lithuania
M600 1913 1956 Moore\Wheeling, W.Va./Wheeling, W.Va.
M200 1967 1970 Moss\Santa Rosa, CA !/Santa Rosa, CA ?
S536 1859 1859 Schneider\Wiesau/Wiesau
S530 1974 1977 Smith\Cleveland, OH/Cleveland, OH
S152 1891 1898 Szczepanek\Schelitz, Kreutz Neust/Schelitz, Kreutz Neust
V400 1912 1912 Vullo\Marionopoli, Sicily/Marionopoli, Sicily
W 23 Mar 1995

Če bi slučajno kdo med bralci Dreves lahko pomagal Robertu, mu lahko piše, sem pa tudi sam pripravljen posredovati morebitne dopolnjene podatke.

Tomaž Pisanski
E-Mail: Tomaz.Pisanski@uni-lj.si

Obvestila, novice, tabila

- Naslednje srečanje krožka rodovnikarjev bo *v torek, 11.4.1995, ob 16. uri* v sejni sobi podjetja IMP na Dunajski cesti 7. Srečanje bo razdeljeno na naslednje sklope:
 - (1) Uvodni del z obvestili in aktualnostmi (P.Hawlina)
 - (2) Osrednja tema: Prenos arhivskega gradiva
 - (3) Diskusije na osrednjo in morebitne ostale teme
 - (4) Prosti razgovori v manjših skupinah (ob razstavljenem gradivu)

- Tečaj za delo z rodoslovnim računalniškim programom. V Centru za računalniško usposabljanje v Mikro Adi, Parmova 41 bo 19. in 20. marca drugi tečaj za tiste, ki bi pri svojem delu želeli uporabljati program Brother's Keeper. Tečaj bo v večernih urah in bo skupaj trajal okrog šest ur. Udeleženci bodo dobili prevedeno verzijo programa BK5. Zainteresirani naj se po telefonu najavijo Janezu Toplišku na tel. 061/13-28-298 (dopoldan) ali na 713-188 (zvečer). Prosta so še štiri mesta.

- V torek, 18. 4. 1995 ob 17h bom v matematični predavalnici M2, Jadranska 21/II v Ljubljani prikazal, kako si med sprehodom po informacijski superavtocesti lahko ogledamo nekatere kraje, ki utegnejo zanimati slehernega rodoslovca. Prikaz bo zanimiv predvsem za tiste genealoge, ki se ne ustrašijo niti angleščine niti računalništva, zanimiv pa bo predvsem za tiste, ki jih zanimajo tudi tuji podatki. Vsi, ki bi želeli kakšen program ali podatek v javni lasti presneti iz elektronskega prostora, so vabljeni, da prinesejo s seboj diskete. Tomaz Pisanski
Elektronski naslov: Tomaz.Pisanski@uni-lj.si
Naslov na www: <http://www.mat.uni-lj.si/people/tomo/tomo.htm>

Sodelavcem biltena Brebesa

Zaradi lažje komunikacije med avtorji, uredništvom, tiskarno in bralci biltena prosimo vse avtorje, da upoštevajo naslednja navodila pri pripravi prispevkov:

- Prispevke v enem izvodu pošljite na naslov: Peter Hawlina, Lipica 7, 64220 Škofja Loka in to *najkasneje do zaključka redakcije tj. do 15. v mesecu.*

- Če pišete prispevke z računalnikom, priložite tudi disketo z besedilom. Diskete so lahko "male" (3,5") ali "velike" (5,25"). Na disketi naj bo samo besedilo prispevka. Ime besedila naj bo priimek avtorja. Tudi na nalepki naj bo jasno označeno ime avtorja. Prispevki so lahko na kateremkoli formatu diskete in napisani z enim od znanih urejevalnikov.

- Za reference v besedilu uporabite moderni način. Če gre za citat ali točno navedbo, damo v oklepaj priimek avtorja in leto izdaje ter stran. Če gre za splošno navedbo, izpustimo stran.

- Seznam literature uredite po abecednem redu avtorjev. Predlagamo naslednjo ureditev:
 - a knjige: priimek in ime avtorja, leto izida, naslov, kraj, založba
 - b članki v revijah: priimek in ime avtorja, leto izida, naslov, ime revije, letnik, strani
 - c prispevki v zbornikih: priimek in ime avtorja, leto izdaje, naslov prispevka in nato popolni podatki o knjigi ali zborniku kot v točki a

Uredništvo